

פרק 1

לכידות לאומית לעת מבחן

מדינת ישראל היא מדינה חזקה, ומצבה האסטרטגי הוא טוב מאי פעם. עם זאת, עדיין קיימים איומים על ביטחונה. המשבר עם איראן עלול להוביל לעימות גלוי. אם כך יקרה ייווצר איום נרחב על העורף הישראלי ועל יעדי תשתית, שמקורו הן באיראן והן בגרורותיה, וחיצבאללה בראשן. יתר על כן, ישראל נמצאת גם בסכסוך אלים ממושך ולא פתיר, בטווח הנראה לעין, עם הפלסטינים. לכן, על ישראל להיות מוכנה למלחמה. זהו גם המבחן העליון של החברה בישראל.

האתגר החשוב ביותר שעומד בפני כל ממשלה בישראל הוא שמירת הלכידות של החברה הישראלית, ונכונותה לעמוד יחד בפני מצבים קשים שהסביבה האלימה עלולה לייצר בקרב. ללכידות זו יש חשיבות רבה גם בעיתות רגיעה, בשל מקומה במשוואת ההרתעה. ההרתעה מבוססת לא רק על עוצמה צבאית, אלא גם על מידת הנחישות לפעול בעת הצורך, ומעל לכל היכולת לשאת כאב בחזית ובעורף.

כיוון שהשלום המיוחל אינו מעבר לפינה, היכולת להציב מענה יעיל ומוסכם בעת משבר מושפעת במידה ניכרת ממידת הלכידות בין מרכיבי החברה. שסע חברתי או פוליטי עמוק, או לחילופין נתק בין הדרג המדיני לצבאי ו/או בינם לבין הלכי הרוח בציבור, פוגעים ביישום היעיל של המדיניות הלאומית, מדרבנים את היריב להגביר את מאמציו לשיבוש מהלכי ישראל, מקעקעים את סמכות הדרג המדיני, ותורמים לשחיקה בכושר העמידה של העורף תחת אש.

על ישראל להיות מוכנה למלחמה. זהו גם המבחן העליון של החברה בישראל

לקחי העשורים האחרונים הם בבחינת אזהרה מפני השלכות אפשריות של מהלכים הרפתקניים, צבאיים או מדיניים, שלצד רווחים מדיניים רגועים הובילו לשסע עמוק במרקם הציבורי וצלקות שעדיין לא הגלידו. דוגמאות לפגיעה בלכידות החברתית כוללות את היציאה למלחמת לבנון הראשונה, שהייתה בתחילה פופולרית אך התמיכה בה פחתה בתלילות; את הסכמי אוסלו, שהיו מלווים מראשיתם בשסע עמוק בין שמאל וימין – ובהמשך, גם בצלקות שהותיר רצח רבין – ואת ההתנתקות מעזה.

ראוי להדגיש שהשסעים הפוליטיים בחברה בישראל (שלעיתים מחלקים אותה ל"שבטים") אינם גוברים על תחושת האחדות הישראלית. יתר על כן, מצב זה אינו גזרת גורל שאין לשנותה. יש עדיין מכנה משותף רחב בישראל שאפשר ונחוץ לטפחו. באשר לממד הביטחוני, התמיכה הציבורית הגורפת במבצע "צוק איתן" (קיץ 2014), בניגוד מסוים לקודמיו (למעלה מ-85 אחוז נתנו גיבוי למהלך הצבאי), מהווה הוכחה שקיימת לכידות לאומית במיוחד בתנאים הנתפסים כ"אין ברירה". חשוב לשמר זאת, גם במחיר של אילוצים מדיניים והגבלות על מתארי הלחימה, לצורך ביסוס הלגיטימציה הפנימית והחיצונית.

מהלכים צבאיים, או ויתורים טריטוריאליים שאפתניים הכרוכים ברמת סיכון גבוהה, כדאים רק אם מובטחת להם תמורה מדינית-אסטרטגית משמעותית

טענת הנגד היא שיוזמות צבאיות ומדיניות "נועזות" הבאות לשנות מעיקרה את המציאות מחייבות שברית קונצנזוס והימורים היסטוריים. דא עקא שמהלכים צבאיים, או ויתורים טריטוריאליים שאפתניים הכרוכים ברמת סיכון גבוהה, כדאים רק אם מובטחת להם תמורה מדינית-אסטרטגית משמעותית. בנסיבות הנוכחיות, נסיגות ישראליות חד-צדדיות לא יגבירו את ביטחונה של ישראל ולא ישפרו את מעמדה הבינלאומי. התקדימים של הנסיגות הישראליות החד-צדדיות בלבנון ובעזה רק הבטיחו את המשך הסכסוך, ואפילו את הסלמתו. בדומה, נסיגה חד-צדדית מיהודה ושומרון עלולה להשליט את חמאס על אזורים אלו. נסיגות חד-צדדיות רק יגבירו את תיאבונם של הפלסטינים לויתורים נוספים, וירבו מתחים בחברה הישראלית.

מה הממשלה צריכה לעשות לביצור הלכידות?

« לאחר מערכת בחירות סוערת, זוהי אחריותה של הממשלה להנהיג איפוק בשיח הציבורי ולהימנע מדמוניזציה של היריבים הפוליטיים.

« ההתנהלות מול תוכנית טראמפ והשלכותיה צריכה גם היא לשקף עקרון יסודי זה של שמירה על הלכידות הלאומית והתמקדות בשימור אותם הישגים שיש לגביהם קונצנזוס כמעט מלא בחברה הישראלית.

« אין מקום לנסיגות חד-צדדיות המעוררות מחלוקות בעם, במיוחד כאשר התשואה המדינית שלהן מוטלת בספק רב.

« השימוש בכוח חייב להיות זהיר, ורצוי שייראה כ"אין ברירה" אל מול הסכנות לביטחון המדינה.

« הממשלה צריכה להכין את העורף לעמידה במלחמת טילים.

« יש "לנהל" את הסכסוך באופן מושכל מול הפלסטינים, כמפורט להלן.

« ראוי לאמץ מדיניות של ריסון הבנייה בשטחי יו"ש ושמירה על החתימה הטריטוריאלית הקיימת שרובה נמצאת בקונצנזוס הישראלי. לעומת זאת יש להרחיב את הבנייה במרחב ירושלים, כדי להעמיק את האחיזה הישראלית בירושלים רבתי – אזור הנמצא בלב הקונצנזוס בישראל.